

V tem slučaju pride tedaj nam Slovencom ta skušnja na pomoč, da ta način je neveljaven. Način zedinjenja bode slitek, da ne rabim zlokobne besede „mešanje“. Kurelac, ki je gotovo veljak, kar se jezikoslovja tiče, pravi v svoji knjigi: „Recimo koju“, da tako slijenje sorodnih razrečij v jedni književni jezik ni nobena nova teorija, ampak da jezikoslovna povestnica že pozna slične dogodjaje. Meni se dozdeva, da izpeljatev teorije je samo še „eine frage der Zeit“.

Dalje govori darovnica, da je potreba, da se „naprije povuku braća Slovenci u kolo srbsko-hrvatske književnosti, kojim bi se tim obezbjedio narodni život i napredak, a nam Hrvatom i Srbijem nabavila liepa kita umnih supostenikah“. Kdo izmed nas Slovencev ne bi bil gosp. Štrosmajer-ju za te besede na veke zahvalen! Njih važnost bodo še le naši unuki dostojno ceniti in prav čislati mogli, kadar bodo že sad prirodile. Za našo cenitev so še preblizo. Najprej tedaj moramo mi Slovenci v kolo stopiti, ako si hočemo drugač narodni život in narodni napredak zagotoviti. Še le za nami pride red na Bugare. Takih besed, očitno moramo reči, do sedaj nismo bili vajeni slišati iz Hrvatske.

„Vednost je moč“ — ta pregovor od dne do dne več, silno moč dobiva. Kar velja od poedinega človeka, to se dá skor zmiraj potegniti tudi na celi narod. Naše do sedaj zvezane duševne moči moramo razvezati in njih delovanje na tisto stran obrniti, od ktere nam največa nevarnost preti. Do sedaj nismo imeli nobene visoke šole, v kateri bi se bila naša mladež — naša bodočnost — na narodni podlagi izobraževala.

V Zagrebu jo bomo vprihodnje dobili.

Kako pa se bomo najbolj hvaležne storili za to dobroto proti njenemu utemeljitelju? Mislím, da najbolj tako, ako bomo našo mladež, ki smo jo do sedaj na druge vseučilišča pošiljali, mnogobrojno vprihodnje v Zagreb pošiljali. Tukaj bo naša mladina priliko imela se soznaniti z verlo mladino hervatsko-serbsko, se ž njo sprijatila, pobratila. In Sotla in Kolpa, ki ste se v tečajih stoletij razširile v široki razdruživi ocean med Slovenci in Hrvati, bote vezale in ne več razdelovale.

Se vé, da še bo Ljubljana veliko vode v Savo izlila, pred ko se bo jugoslavenska akademija v Zagrebu odperla; al temelj je vendar-le že položen! Med tem se moramo pa mi Slovenci pripravljati. Naša mladež, kakor se je dosedaj v naših šolah izšolovala, ne bila bi sposobna za uspešno obiskovanje národne akademije; naš osmošolec, ki razun svojega maternega jezika ne zná nobenega drugega jugoslavenskega, kaj bi nek na zagrebški akademii počel, kjer se bo vse le v hervatsko-serbskem književniku učilo? Mladež našo moramo tedaj za uspešno udeležbo narodne akademije usposobiti. *) In sopet sem na tisti snop naletel, ktereга smo že toliko mlatili, pa vendar še zernca iz njega ne izmlatili, namreč prestrojenje našega šolstva po narodnem kroji!

H koncu še nekaj. Odbor, ki bo to stvar v roke vzel, in v katerem bo morebiti tudi kdo od naših ljudi sedel, še ni sestavljen. Nadjati se je pa, da se bo v kratkem sestavil. Po vsi priliki bo njegovo prvo delo to, da bo razposlal poziv na vse jugoslovanske narode za dnarno podporo, zakaj akademija znanosti se ne ustanovi s nekolikimi tisuči. Kadar bote tedaj, Slovenci, takošen poziv dobili, ne gledajte na nekoliko goldinarjev, ampak odprite na široko svojo mošnjico. Saj je to, kar za šolo, za omiko darujemo, ravno tak zaslužek pred Bogom, kakor da bi to

*) Poslednje „Novice“ so nam iz Ljubljane prinesle veselo novice, da tudi na naši gimnazii se bode vprihodnje učila hervaščina in serbščina in da po takem bo naša mladina tisto stopnjo v znanje jugoslavenskih jezikov storila, ki je, zastran ilirščine, ako se ne motimo, že leta 1849 ali 1850 v organizaciji naši gimnazii po ministerskem ukazu predpisana bila, pa žalibog! le na papirji dosihmal ostala! Vred.

materi cerkvi dali, ktera terja, da ne zakopamo talentov, ki nam jih je Stvarnik podaril. Bog!

V Zagrebu.

Nove pesmi.

Glasi Gorenski se zovejo napevi, ki jih je za klavir ravnokar na svetlo dal gosp. Andrej Vavken, učnik v Cerkljah, zloživši jih večidel na besede Puharjeve in Praprotnikove tako dobro izbrane, da jim je res po pravici na čelo napisal:

Zapojem rad mile, poštene,
Iz mladega, blaz'ga serca;
Negnjusne, ošabne nobene
Mi v strunice serce ne dá.

Lovro Toman.

Pesmi, ki jih imamo tu presoditi, so do ene dvoglasne ali čveteroglasne; tedaj je njih presovanje nekako težje in prav natanko še le tedaj mogoče, ko se bodo v zboru (koru) pele. Al kar se more doseči na klaviru — in glavni duh pesem se vendar dá razumeti — moramo jih prav prav pohvaliti. Razun enoglasne „Mlin“, ki je tudi mična, čeravno ne tako kot druge in svojemu napisu menda prav ne odgovarja, so vse tako polnoglasne, melodične, da bode mnogotera globoko segla v serce slušavcom. Nam najbolj dopada dvopev: „Poziv Gorencem“; tako je mičen, da ga le ginjenega serca moreš slišati. Prav v duhu svojega napisa je zložena poslednja „Otožnica“ po ranjkem gosp. Kamilu Mašek-u, ki bo njegovim prijatlom in učencem pri petji solzice vabila v oči. Kar se tiče izvirnosti Vavken-ovih pesem, po našem so znanji celó nove in ne spominjajo na do sedaj znane motive; ena je že naznanovana kot nemška po nemškem tekstu „Wie schön ist das ländliche Leben“.

Živo tedaj moramo priporočati ta lepi dar vsem ljubiteljem domačega petja. Na prodaj so „Glasi Gorenski“ v bukvarnici Lercherjevi po 50 krajc. pa tudi po drugih slovenskih mestih.

Pomlad in jesen.

Dvakrat v letu

Serce kipí mi:

Kadar zeleni kras

Krije zemlji obraz,

Cvetice, hrib in log

Kinčajo vse okrog;

Slavčkov poslušá spev

V gaji mladenč vesel.

Mladi čas

Zemlje kras,

Ti si ljubezni

Mileni čas!

Še enkrat v letu

Serce kipí mi:

Jesen ko blagoslov

Trosi po zemlji nov,

Milo ko sad zori,

Grojzde sladko žari,

Bliža se zime mraz,

Skerb za prihodnji čas.

Jesen ti

Polna si,

Daš nam prijatlov

Svete darí!

J. Severjev.

Novice iz deželnih zborov.

Ozir na deželne zборе po Slovenskem.

Iz Hervaške 4. maja. C-v. — Prežali smo Slovenci neizrečeno radovedno po novicah, ktere so nam dohajale iz deželnih zborov v Ljubljani, Gorici, Gradcu, Celovcu in Poreču. V Ljubljani se je, in saj nekoliko tudi v Gorici skazala pravica slovenskemu jeziku, v Celovcu se ni ne živa duša oglasila, da tudi na Koroškem bivajo Slovenci; v Gradcu tudi ni bilo dosti bolje, in v Poreču je bila pravica Slovencom celó poteptana. Štarski Slovenci so se zlo opekli pri volitvah, ne enega poslanca si niso izvolili, ki bi ga bila dosihmal volja, jih možko zastopati. Edini gosp. Herman, rojeni Nemeč, izvoljen od kmetov ptujske in rogaške okolice, je spregovoril besedo, in nasvetoval saj to trohico — pa koliko je to! — naj bi se cesarski diplom tudi v slovenskem jeziku shranil v deželnem arhivu, upiraje se, da so ga Slovenci poslali v zbor, da je tedaj njegova dolžnost, jim delati po volji;

*

Slovenci hočejo tudi zastopani biti s svojim jezikom v listinah, ktere so dale povod visokemu zboru. S tem ni nič proti nemškemu jeziku rečeno; al Slovenci se ne smejo čertiti, da terjajo čast svojemu jeziku. Razveselile so nas poštene besede iz tujih ust, tem bolj pa nas je razžalilo, da tisti gospod poslanec, ki je v celjski okolici pri volitvi obljubil se potegniti za obveljavo domačega jezika, se je prederznil javno izreči, da doljna Štajarska je nemška zemlja!! Ne rečem drugzega kakor to: „Če nam dá Bog dočakati, bomo v šestih letih drugače volili! — Ako se tedaj ozremo na perve deželne zборе, v ktere so Slovenci svoje poslance volili, zapopademo še le prav gosp. dr. Bleiweisove resnične besede, ki jih je govoril v 1. deželnem zboru krajnskem, rekši: „Tužnega serca se oziram na naše brate na Štajarskem in Koroškem, v Istri in na Goriškem. Al jim bota dva nemška in dva laška deželna zbora pravična? — bo kazala prihodnost.“ — In zbor v Poreču, ki ni hotel voliti poslancev na Dunaj, je pokazal visoki vladi še dosti dosti več, če bo le hotla viditi namreč to, da le ravnopravni Slovenci morejo v brambo biti prenapetemu postopanju italijanščine v isterski deželi.

Deželni zbor goriški.

Iz Gorice 1. maja. Zadnja seja prvega goriškega deželnega zbora je bila 22. dan p. m. Med drugimi poprime besedo g. Kafol (tominski poslanec) v slovenskem jeziku. Kakor že unikat so tudi sedaj nekteri laški prenapetneži izmed poslušavcov šumeti začeli. Al slovenski govornik se s tem pretrašiti ne dá, marveč serčno se obrnivši proti laškonom jih zaverne po talijansko nekako rekši: naj bi poterpeli, ker hoče najpred govoriti v jeziku tajistih, ki so ga v zbor poslali njih pravice zagovarjati kar bo nazadnje tudi po talijansko povedal, da ga bodo tudi Lahi razumeli. Poslušavci so omolknili in gosp. Kafol doverši svojo nalogo. Napravil je tri predloge: 1. naj bi se cesta na Tominskem, pred več leti začeta pa opuščena, do konca dognala, kar bi bilo Tomincem v velik prid; 2. naj bi se Tomincem zbog sedanjih revnih okolnost davkowska priklada odbila, in 3. naj bi se uperlo zoper vse tajiste, ki zatreti želijo koze na Tominskem in Bovčanskem. Na ta Kafolov predlog se oglasita gg. Deltore in Dottori ter svetujeta, da bi bilo najbolje, ako bi se v deželnem zboru govorilo le v talijanskem jeziku, ktereга vsi, tudi slovenski poslanci, razumejo. Zoper to se oglasijo: gg. Winkler, Žigon in Grossmann. Tudi žl. Ritter se zgovarja, da mu v talijanskem jeziku, ktereга se je le iz slovnice naučil, bolj težko gré, ročno pa v maternem jeziku, to je, v nemškem, v kterem edinem se bo potegovati zamogel za dobiček teh, ki so ga izbrali. Dr. Doljak, skoz in skoz pravičen mož, reče, da pač prav bi bilo, ako bi se zastran zgube časa le v enem jeziku govorilo, kar bi se tudi zgoditi utegnilo, ako bi bil zbor privaten; toda ker je očiten in med poslušavci tudi taki biti utegnejo, ki talijanskega ne umejo, naj tedaj govori vsak poslanec v jeziku kakor mu je drago, ali v slovenskem, talijanskem ali nemškem. Dr. Deperis pristavi, da princip se poslužiti vseh teh treh jezikov v zboru je odobren že s tem, ker se je pripustilo brez najmanjšega ugovora govoriti v vseh imenovanih jezikih. In pri tem tudi ostane, — toda v žalost in jezo marsikakega prenapetnjaka, kteremu zunaj talijanskega ni zveličanskega jezika na svetu. — Kar nas jako veseli, je to, da naši poslanci laški in slovenski prav po bratovsko v lepi zastopnosti med seboj svoje reči opravljajo tako, da opetovati utegnem svoje že izusteno opazko: „da nam Slovencem na Goriškem se ne bo nobena krivica godila, ako se le bodo naši slovenski zastopovavci modro za enakopravnost potegovati znali.“ In po tem takem bi bil tudi prazen strah nekega gosp. dopisnika iz Gorice v „Slov. prijatelju“, ki med drugim pravi: „Najbolj je pa to žalostno za Slovence, da bomo malo besednikov v zboru imeli, ki bi govorili za

našo slovensko reč, in da utegne talijanski živelj jo tlačiti, ako ne celoma potlačiti.“ Vendar dopisniku ne zamerimo, ker je blezo pisal te verstice ob času, ko se je zbor komaj začel. Josip Mlinarjev.

Dopisi.

Iz Hervaške mesca aprila. C-v. — Priobčil je najpopred „Pozor“ veselo novico, da namerava teržaška čitavnica izdajati slovensk političen časopis; iz njega je posnel pražki „Čas“ ugodno vest, in potem „Novice“ in „Glasnik“. Hipoma so potihnili vsi glasi o zadevah političnega lista, ker je vsak domoljub le željno pričakoval povabila na naročbo. Zvedili smo celó, da mu bo ime „Jugoslovan“ in da bo izhajal trikrat v tednu; — kar naenkrat nam oznani 15. list „Novic“, da od vsega tega čitavnica nič ne vé. Ako bi se ne bila gerda laž raztrosila po svetu, bi se bil znabiti kje drugod kdo zmenil o tej stvari, in dognalo bi se že bilo kaj; tako pa smo čakali političnega časnika, kakor Lemberčani žebeta, ko so bili kobilo nasadili na buče! Žalostna nam majka!

Iz Reke 3. maja se „Novicam“ piše, da tudi tukaj slovenski učenci zlasti dijaki 7. in 8. razreda niso zadnji, ampak se marljivo trudijo, izuriti se v maternem jeziku. Vredili so slovensko čitavnico, v kateri vse slovenske časnike berejo. Da se pa še bolj vadijo, pišejo z dopuščanjem svojih učnikov list „Domače veselje slovenskih bratov“. Gospod profesor Janez Terdina jim je obljubil, nekoliko ur slavnega našega pesnika Prešerna razkladati.

Iz Štajerja 1. vél. travna. — ž — Na Štajarskem prebiva okoli 400.000 Slovincov, toraj dobra tretjina vseh stanovnikov. Mi nismo tuji osredek v morji drugih narodov, temuč se živo deržimo sorodnih bratov, kterih je skoro 18 milijonov v Avstrii. Mi se tudi ne skitamo od nemila do nedraga, ampak že od starodavnih časov obdelujemo svoje polja in prebivamo v svojih stanovitnih hišah na slovenski zemlji. Mi tedaj imamo naravske pravice, tukaj biti, kjer še, hvala Bogu! smo; slovesna cesarska beseda pa nam je podelila tudi postavne pravice ravno tako, kakor drugim narodom idejo. Enakim dolžnostim grejo enake pravice. Kdor ima zdravo pamet, nam tedaj teh ne bode kratil, unih pa še obilniše nakladal samo za tegadel, ker smo Slovenci. Če smo v kterem oziru zaostali za drugimi narodi, hej! to nam ne more v načelu kratiti pravic, temuč naša skerb bode, vse svoje žile napeti, da je njih izpeljava mogoča. Vražji kolobar pa bi bila predmneva, da se nam ne morejo že sedaj enake pravice podeliti, ker (po mnenji nekterih) ne bi mogoče bilo, jih tudi oživotvoriti!! Skerb za to se mora nam samim prepustiti, in po neugodnem uspehu še le modrujte! — Kdor ni vestno premišljeval naših zadev in razmer, jih tudi ne more zapopadati, in kamor tak enostranec pogleda, se mu bode vse prenapeto zdelo, naj še kaj tako pohlevnega in zmernega in pravičnega terjamo. Slepec ne more presojeti barv. Al zatega voljo so vendar okoliščine takošne, kakoršne so, in vse modrovanje jih ne spremeni. Te spoznavati in pametno razsojevati je poglavitna naloga današnjih časov, sicer zaostanemo in čas nas bode prehitel. Poveršno o nas soditi torej ne veljá. Prevažna in zares sveta naloga deželnih zborov na Štajarskem, Koroškem, Goriškem in v Istri, kjer so Slovenci v neugodni razmeri z drugimi narodi, torej bodi tudi naši m pravičnim potrebam in željam zadostiti, sicer bodo ravno narodi, kteri so dosihmal zvonec nosili, preočitno pokazali, da še niso zreli ali godni. Naše graške deželne (?) novine in „Tagespost“ černijo pri vsaki priložnosti nas Slovence in vse naše zadeve na gnjusno obračajo. Ako reči ne morejo zadušiti, pa se te vrane lotijo oseb, ktere se borijo za enake pravice in za srečen, navadi in ustavi primeren razvitek naše velike staročastne avstrijske domo-